

sklon pracovat s tímž jazykovým materiálem, aniž bychom si při překračování hranice uvědomovali změnu sémantického pole. Tak tu nezbytně dochází k vzájemnému pronikání; zkušenost získaná v jednom světě nutně re-formuje axiologii, již se řídí hodnocení v rámci druhého. Nemůžeme správně popsat, pochopit význam, logiku a dynamiku části života, kterou travíme v jednom ze dvou světů, aniž bychom zohlednili, jak se na její konstituci podílí druhé universum. Prakticky všechny pojmy související s dnešními životními procesy nevyhnutelně nesou znamení své bipolárnosti.

Jako kdyby jej ponoukaly vaše (a také moje) obavy, již zmiňovaný Josh Rose rozvíjí svou úvahu:

Nedávno jsem položil svým přátelům na Facebooku otázku: „Twitter, Facebook, Foursquare... Jste díky nim lidem blíže, nebo se jim vzdalujete?“ Tato otázka vyvolala velké množství odpovědí; podle všeho se dotkla jednoho z citlivých nervů naší generace. Jakým způsobem internet ovlivňuje naše lidství? Z vnějšího pohledu působí digitální interakce chladně a nelidsky. O tom není spor. A nepochybuji ani o tom, že kdybychom si měli vybrat mezi objetím a „šťouchnutím“, všichni bychom se shodli na tom, co je lepší. Odpovědi na mou facebookovou otázku lze shrnout příspěvkem mého přítele Jasona, jenž napsal: „Jsem blíže lidem, od nichž jsem daleko.“ O chvíli později dodal: „ale možná dále od lidí, které mám nablízku“. A nakonec napsal: „Nějak jsem se v tom zamotal.“ Ano, je to matoucí. Žijeme v tomto paradoxu, v němž dvě zjevně protichůdné skutečnosti existují bok po boku. Sociální média nás zároveň přibližují i oddalují.

Rose je obezřetný a nevyslovuje jednoznačný verdikt – obezřetnost je vskutku na místě v případě takto zásadní a přitom rizikové transakce, jakou je výměna zřídka událostí offline „blízkosti“ za masivní online varianty. „Blízkost“, kterou odkládáme, možná byla uspokojivější, ovšem vyžadovala čas a energii a byla zatížena riziky; blízkost, kterou

přijímáme, je bezpochyby rychlejší, nevyžaduje téměř žádnou námahu a je téměř bez rizik, podle mnohých však nedokáže potlačit žízeň po plnohodnotné společnosti. Něco získáváme, něco jiného ztrácíme – a je strašně obtížné říci, zda zisky vynahradí ztráty; kromě toho nepřipadá v úvahu rozhodnutí jednou provždy: volba je stejně křehká a stejnou měrou platí jen do odvolání, jako „blízkost“, kterou jsme získali.

To, co získáváme, je síť, nikoli „společenství“. Dříve nebo později člověk zjišťuje (samozřejmě za předpokladu, že nezapomněl a že vůbec někdy poznal, co znamená „společenství“), že společenství se liší od sítě stejně jako sýr od křídý. Pokud jste součástí společenství, pak je vaše situace daleko jistější a spolehlivější; je tu ovšem také více povinností a omezení. Společenství vás bedlivě sleduje a nechává vám jen malý manévrovací prostor (může vás zavrhnout a vyloučit, ale nedovolí vám odejít z vlastní vůle). Naopak síť se stará jen málo – nebo vůbec – o to, zda dodržujete její normy (pokud síť vůbec má takové normy, což až příliš často neplatí), takže vám ponechává mnohem více volnosti a především vás nebude nijak trestat, pokud odejdete. Na společenství se lze spolehnout; platí pro ně „v nouzi poznáš přítele“. V sítích jde především o společnou zábavu a jenom málokdy se zde dostane do hry otázka, zda jsou lidé ochotni pomoci v případě něčeho jiného, než jsou „společné zájmy“; v takovém případě síť sotva obstojí. Obecně tu jde o volbu mezi bezpečím a svobodou: potřebujete obojí, ale nemůžete mít jedno, aniž byste obětovali část druhého; a čím více máte jednoho, tím méně budete mít druhého. Pokud jde o bezpečí, staromódní společenství přemůžou síť levou rukou. V případě svobody je tomu naopak (stačí stisknout tlačítko „delete“ nebo jednoduše přestat odpovídat na zprávy a zbavíte se jakéhokoli vměšování).

Kromě toho je skutečně obrovský, hluboký a nepřeklenutelný rozdíl mezi „objetím“ a „šťouchnutím“, jak to vyjadřuje Rose, tzn. mezi onlinovými variantami „blízkosti“ a jejich